

פרשת תולדות- עשיו ליעקב לא קיימו את חג הסיגד

בפרשתנו אנו נתקלים במשבר עמוק בתוך המשפחה, התקוטטות של שני אחים, המתחיל עוד על פי חז"ל עוד בהיריון, בסכסוכים, מריבות וקונפליקטים, עד כדי איום ברצח. הסיבות המביאות לסכסוכים בתוך המשפחה, בין היתר, ככל הנראה, הם אותם סיבות המביאים חברה להתנהגות בלתי אחראית, חסרת סובלנות ומלטנטית. במקרים רבים הסכסוכים מסתיימים בטרגדיה - רצח. דומה שהגורם העיקרי לסכסוכים הוא מה שטוען הובס שרבים מאיתנו מתאווים לאותו דבר. לאותה אישה, לאותו גבר, לאותם מזונות, לאותם מגורים, לאותה חנייה, לאותה ברכה, לאותה בכורה. לאותו בית כנסת ולאותו בית. מכיוון שקיים מחסור תמידי בדברים הללו, זה גורם לתחרות לא בריאה, לסכסוכים ואף להרוג כדי לתבוע את רצונו של האדם. ישנה ברכה אחת בכורה זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי. במצב כזה לרוב כולם מפסידים. אתמול (יום חמישי) הקהילה האתיופית חגגה את החג המסורתי הנקרה 'חג הסיגד'. דומה שמאפייניו של החג, יש בהם להצביע, ולו במעט, לגישה סובלנית יותר כלפי האחר וליצירת יחסי גומלין בריאים במשפחה ובחברה.

בחג הסיגד עולים כל בני הקהילה לירושלים. הבוקר מוקדש לצום ולתפילה בציבור ואחר הצהריים - לסעודת חג. המסר המרכזי של החג הוא חשבון נפש ציבורי. ביום כיפור הדגש היה על החשבון הפרטי וכעת נדרשים אנו לחשבון נפש ציבורי.

מספרים על סיפור שהתרחש בשנות החמישים, עת ניגש אדמו"ר חרדי ממוצא אשכנזי לרב עובדיה ושאלו: "האם יש לכם את התלמוד שיש לנו?!" הרב עובדיה השיבו: "וכי איזה תלמוד יש לכבודו? אתם הרי אוחזים בתלמוד הבבלי! לכם יש את התלמוד שלנו!" כנ"ל אפשר לשמוע יחס זה כלפי קבוצות אחרות.

- 'חילוניים' ודתיים,
- עולים חדשים מול וותיקים,
- עשירים מול עניים,
- נשים וגברים.

יחסים המעלים, לרוב, תמונה עגומה של נתק ומרחק בין אחים; בין נורמות ותרבות של האחד לנורמות ותרבות של האחר. נורמות ותרבות הן תלויות מקום, ומתחים ביניהן נוצרים מפערי רקע וחברה. כל אחד מאתנו רחוק במידה מסוימת מ"הנורמה". קיים חוט דק מאוד בין התנהגות שהופכת אותנו לייחודיים אך שומרת אותנו כחלק מהכלל ובין התנהגות שממנה והלאה אנו נחשבים כמוזרים או כמשוגעים.

שאיפתנו כיהודים החיים במדינת ישראל היום צריכה להיות יצירת חברת "צ'ולנט" (חמין), בו כל אחד שומר על ייחודו תוך שותפות עם השאר ויחדיו נוצר טעם הרמוני נפלא. דבר שמאוד קשה לקיים אותו אפילו בבית משפחת יעקב אבינו.

איך עושים זאת?

זו השאלה שצריכה להעסיק את כלל אנשי החינוך.

כאן מקומו של חג הסיגד. שהיהודים מאתיופיה חגגו אותו אתמול. באתיופיה החלו ההכנות לחג ימים רבים לפניו כאשר התושבים היהודיים שגרו בכפרים נידחים התקבצו לכפרי היהודים שהיו סמוכים להר עליו נחגג הסיגד. יום הסיגד עצמו היה יום צום. כולם קמו השכם בבוקר, טבלו בנהר ולבשו בגדי חג. ה"כוהנים" היו מוליכים את התורה תוך כדי שירה והנשים השמיעו קולות שמחה. ספר התורה צעד בראש שיירה שעלתה במעלות ההר. חלק מן העולים אל ההר נשאו על גבם או על ראשם אבן שסימלה את ההכנעה לפני

ה' ואת הרצון לבקש סליחה על חטאים. החג כולו יצר תחושה של אחדות ושל ביטחון. הרי זו הייתה מטרתו: ליצור פיוס בין אנשים, לשבור חומות ומחיצות המפרידות בין אדם לאדם ובין כפר לכפר.

ברצוני לקחת את הרמת האבן על הכתף כאות וכסמל להכנעה לפני הא-ל ולשאול:

עד כמה אנו מסוגלים היום להכניע עצמנו לפני הזולת?

עד כמה אנו רוצים ומצליחים להבין את השני?

לא פעם פונים אליי מורים, חוקרי משטרה ואחרים באומרם כי כלל אינם מצליחים לתקשר עם עולים שהם אמורים לטפל בהם.

האם אנו מסוגלים לשים אבן על הכתף ועל הראש שלנו, מתוך אמונה שעלינו להוריד את עצמנו ולהכיר את נבכי נשמת הזולת?

לראות את ה"שגעוונות", את מה שנדמה כיציאה מהנורמה - כמשהו שאפשר להכילו ולהבינו?

הרי מחד גיסא, אם ננסה רק להוכיח את הזולת ולומר לו כי התנהגותו בעייתית, המוכח יתבצר וימשיך את התנהגותו. מאידך גיסא, אם לא נוכיחו יראה כאילו אנו מסכימים להתנהגותו

. כיצד אפשר לקחת חלק בעולמו של הזולת מבלי לאבד את עצמיותנו?

כיצד נוכל לפתוח את שערי הלב, את שערי היישוב ואת שערי בית הספר מבלי לפחד כי נאבד משהו משלנו?

דוגמה טובה לכך נמצא בסיפור על הרבי שנהג לקבל במשך כל היום זרם של חסידים. יום אחד פונה אליו השמש בשאלה: "מדוע אתה כה מזיע בקבלך את פני האנשים?" ענה לו הרבי: "בכל פעם שאני נפגש עם אחר עליי לפשוט נפשית את בגדיי וללבוש את שלו כדי שאוכל להבינו באמת. וכך אחד אחרי השני. על כן אני מזיע".

זאת תחושתנו בחג הסיגד מאז ולתמיד. תחושה שכל אחד צריך לפשוט את בגדיו וללבוש את בגדי חברו כדי להבינו. כולנו זקוקים לאותה אבן המונחת על הראש כאות וכסמל להכנעה לפני הא-ל. עלינו להופכה לראש פינה של יצירת חיבור והבנה בין אנשים שונים מכל העדות. כאמור, כפי שאנו רואים זאת בפרשתנו, כל צד מהאחים הרגיש מאוים.

לסכום, בישראל של היום, אנו שואפים להגיע למציאות בה "כולם מקבלים עליהם עול מלכות שמים זה מזה" וכדברי הרש"ר הירש: יהודים מקבלים עול מלכות שמים זה מזה, כלומר בזכות הפתיחות זה לזה מתקרבים לקב"ה. באופן זה כולם יוצאים מורווחים. בני אדם מפתחים תחושת שייכות, מרגישים שהם תורמים ושומכים עליהם, וכך הם מתחנכים למערכת יחסים טובה ויחסי גומלין בריאים. נטולת קינאה ותחרות, המעוגנת היטב באווירה סובלנית ואחראית. יתכן איפוא לטעון שיעקב ועשיו ככל הנראה לא קיומו את חג הסיגד.

שבת שלום

שרון שלום
רב קהילת קדושי ישראל